

ПОЗИЦІЙНИЙ ДОКУМЕНТ

Асоціації «Український ядерний форум» про законопроект

«Про засади функціонування ринку електричної енергії України»

(реєстр. №10571 від 06.06.2012)

6 червня 2012 року в Верховній Раді України було зареєстровано законопроект за №10571 «Про засади функціонування ринку електричної енергії України», внесений народним депутатом України Глущенком І.М.

Розробка цього законопроекту передбачена Національним планом дій на 2012 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава», який був затверджений Указом Президента України № 187 від 12 березня 2012 року.

Необхідно відзначити, що законопроект розроблявся на підставі ключових положень, визначених у «Концепції функціонування і розвитку оптового ринку електричної енергії України», схваленої постановою Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2002 р. № 1789, а також з урахуванням вимог Директиви 2003/54/ЄС Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу стосовно спільних правил для внутрішнього ринку електроенергії про загальні правила функціонування внутрішнього ринку електроенергії, яка набула чинності у зв'язку з прийняттям Закону України «Про ратифікацію Протоколу про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства».

Головний принцип, що був закладений у Концепцію, а також становить основу Директиви 2003/54/ЄС, є створення транспарентного ринку електроенергії, діючого в умовах добросовісної конкуренції, рівних прав та можливостей його учасників.

Представлений законопроект є кроком вперед в реалізації давно назрілого реформування в цій сфері. На сьогодні український оптовий ринок електроенергії функціонує за застарілою моделлю «єдиного покупця», що не відповідає принципам ринкової економіки. Законопроект № 10571 створює необхідне підґрунтя для переходу на більш прогресивну модель ринку, що довела свою ефективність в умовах конкурентної економіки розвинених західноєвропейських країн.

В цьому контексті зміст статті 24 законопроекту явно не відповідає задекларованим принципам функціонування ринку електроенергії.

В статті передбачається створення нової структури – Фонду розподілу вартісного дисбалансу, який має статус недержавної некомерційної організації, фактичною функцією якого є перерозподіл коштів, отриманих від продажу електроенергії, між різними видами генерацій. При цьому платниками (донорами) Фонду є АЕС, ГЕС та ГАЕС (крім малих гідроелектростанцій), а отримувачами компенсаційних виплат (реципієнтами) – власники ТЕЦ, відновлювальних

(альтернативних) джерел енергії, а також постачальники електричної енергії для споживачів, що мають право на пільгові тарифи. Алгоритм перерозподілу засобів визначається органом державного регулювання діяльності в електроенергетиці (НКРЕ).

Створення Фонду маскує механізм «перехресного субсидіювання» під виглядом «компенсаційних виплат». Суб'єкти ринку, що виробляють електроенергію на атомних електростанціях і гідроелектростанціях (тобто державні компанії), будуть «компенсувати» витрати на виробництво електроенергії по «зеленому» тарифу, ТЕЦ та збитки постачальникам, які постачають електроенергію групам споживачів за тарифами, що регулюються державою.

Закладений у статті 24 антиринковий механізм матиме негативні наслідки. Штучні обмеження щодо участі у добросовісній конкуренції для двох видів генерацій (атомної та гідроенергетики) призведе до уповільнення розвитку електроенергетичної галузі та до зростання цін на електроенергію для кінцевого споживача. Продукція вітчизняного виробника, у собівартості якої завжди наявна складова, обумовлена вартістю електроенергії, буде менш конкурентоспроможна на світовому ринку.

Викликає занепокоєння також те, що значна кількість положень законопроекту не передбачають прямого застосування з багатьох ключових питань функціонування ринку, у зв'язку з чим передбачена розробка великої кількості додаткових нормативно-правових актів.

У відповідності із законопроектом, після реформування ринку електроенергії НКРЕ продовжуватиме відігравати значну роль на ньому як регулятор. Наявність великої кількості підзаконних актів створить потенційну можливість для НКРЕ «вручну» регулювати ринкові механізми, нівелюючи тим самим принципи рівних прав та добросовісної конкуренції, що задекларовані законопроектом.

Асоціація «УЯФ» вважає створення конкурентного середовища на ринку електроенергії України ключовим фактором, що впливає на розвиток вітчизняного атомно-енергетичного комплексу і всієї електроенергетики України. Електроенергія – один із найпоширеніших соціально значущих товарів сучасного суспільства, тому споживачі вправі очікувати, що держава вживатиме всіх необхідних заходів з метою підтримки цін на неї на якомога більш низькому економічно обґрунтованому рівні.

Спроби штучного стримування конкуренції, «ручного» регулювання ринкових механізмів неминуче призведуть до негативних наслідків – підвищення цін на електроенергію, зниження конкурентоспроможності вітчизняної продукції, уповільнення темпів розвитку всієї електроенергетичної галузі, погіршення інвестиційного клімату.

13.06.2012